

«ΕΥΚΟΛΑ ΘΥΜΑΤΑ»

ΛΙΛΗΣ ΙΑΚΩΒΙΔΟΥ - ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΤΟΥ Κ. ΠΕΛΟΥ ΚΑΤΣΕΛΗ

Την περασμένη βδομάδα εμφανίστηκε από της σκηνής του χειμερινού θεάτρου «Αλίκη» ένα νέο θεατρικό συγκρότημα: «Η Εταιρεία Καλλιτεχνών» και μια νέα «θεατρική συγγραφέας»: η ποιήτρια Λιλή Ιακωβίδη. Τον τίτλο που έδωσαν στο θέατρο τους οι ήθοιοι τον βλέπουμε δικαιωμένο από τα πράγματα. Έπαγγελματίες ήθοιοι, κινούμενοι από την ανάγκη να δουλέψουν και χωρίς κανέναν άλλον σύνδεσμο ανάμεσό τους, ούτε καμιά απότερη καλλιτεχνική ή πνευματική επιδίωξη, συγκροτήθηκαν σε «Εταιρεία» φύσης οικονομικής, για να «περάσουν» ένα μήνα ως όπου λειτουργήσουν τα «εύκολα θέατρα».

Ο τίτλος όμως που δίνουμε, το θεατρικό συγγραφέα, στην κ. Λιλή Ιακωβίδη, πιεζόμενοι από την αλήθεια και τα γεγονότα, πρέπει να διολογήσουμε ότι δεν είναι άμειρος συμβατικότητα. Η κ. Λιλή Ιακωβίδη με το νέο της έργο: «Τα εύκολα θύματα», δεν μάς έπεισε ότι είναι δραματική συγγραφέας. Δεν έχει το χάρισμα να πλάθει ζωντανούς ανθρώπους με το λόγο. Ούτε πάλι να συλλαμβάνει το δραματικό ενδιαφέρον μέσα στα γεγονότα της καθημερινής πραγματικότητας, να το χαρακτηρίζει, να το πλάθει, να το γενικεύει και δημιουργικά να το αποκαλύπτει από σκηνης. Τα ξερά γεγονότα μιας δραματικής ιστορίας δεν συγκροτούν δράμα. Η αφήγησή τους όσο κι αν γίνεται με τη γάλη μιας ευαισθησίας από ποιητικές εκφράσεις, ή ερήματα, δεν δημιουργεί από θέατρο πνευματικό ή ψυχικό ενδιαφέρον. Τα γεγονότα ή οι λόγοι πρέπει να μάς αποκαλύπτουν το δράμα μιας ανθρώπινης ύπαρξης. Να το αποκαλύπτουν και ταυτόχρονα να το δημιουργούν. Αυτό λέγεται «δράση». Τα γεγονότα που δεν αφήνουν βαθειά τα ίχνη τους πάνω στην ψυχή του δραματικού ήρωα και δεν έχουν ελατήριο τους αυτήν την ίδια δραματική θέση του ήρωα, είναι άσημαντο και άχρηστο υλικό. Ο ήρωας για να μάς κινήσει πάλι το ζωικό ενδιαφέρον πρέπει να έχει συνείδηση των πράξεών του και να είναι, ή να γίνεται, μια ενδιαφέρουσα ύπαρξη. Η εξίστρωση των τυγών της ζωής μιας οποιασδήποτε αδιάφορης ύπαρξούλας, δεν γεννά τη συμπόνια μας. Το δραματικό πρόσωπο πρέπει να είναι ένα αυτόβουλο πλάσμα, ένας παλμός της ζωής, ένα άεννο «γίνεσθαι», μια ύπαρξη τέλος που να έχει δική του προσωπικότητα—είτε στο καλό, είτε στο κακό.

Αυτά—και τόσο άλλα, παράγοντες, που δεν σταθμίζονται έτσι γενικά—προϋποθέτει η δραματική τέχνη για να υπάρξει σαν δημιουργία. Η ηρωική αυτή τέχνη που ζήτησε από τη λογοτεχνία να εκφραστεί η ανθρώπινη φύση πάνω στον άγωνα της, μέσα στη ζωή, για να υπάρξει και να νικήσει.

Κι όμως την Τέχνη αυτή τη μεταβάλλουμε συχνά σε μια άνιαρη εξομολόγηση της κάθε είδους ατομικής περιπέτειας—το περισσότερο ασθηματικής—ένδο λυφαστικού άνθρωπαρίου! Και μια τέτοια εξομολόγηση είναι το έργο της κ. Λιλής Ιακωβίδη: «Τα εύκολα θύματα» που ανέβασε η «Εταιρεία Καλλιτεχνών».

Η κ. Ιακωβίδη με τον τίτλο της και μ' όλα τα περιστατικά που εκθέτει στο έργο της θέλει να μάς πείσει ότι η ηρωίδα της, σαν μια εκπρόσωπος του φύλου της, είναι μια δραματική ύπαρξη, που συνοψίζει την τραγωδία όλων εκείνων των κοριτσιών του λαού, που αναγκασμένα να δουλέψουν, πέφτουν εύκολα θύματα τών βέβηλα χέρια άσυνείδητων προϊσταμένων, που τα διαφθεί-

ρουν, εκμεταλλευόμενοι τη δουλοσύνη τους, και τα παροτρύνει ύστερα στην τύχη τους, με το βάρος ενός παιδιού στα σπλάγνα τους. Γνωστή ιστορία. Ίσως καθημερινή πραγματικότητα. Άλλα η πραγματικότητα αυτή για να μάς συγκινήσει μέσα στην περιουσία της τέχνης, πρέπει να πλάσθει, να αποκαλυφθεί και να χαρακτηριστεί. Ειδικώς φέρνει το αντίθετο αποτέλεσμα. Το θεατρικό έργο αντί να γίνεται η σπαρταχτική κραυγή και η ήθικη αποκατάσταση των δυστυχημένων αυτών πλάσμάτων της ζωής, μεταβάλλεται σε σκωφότητα και διασυρμό τους. Όταν το πραγματικό γεγονός της ζωής το μεταφέρουμε έτσι αυτούσια μέσα στο θεατρικό έργο, χωρίς να το λυτρώσουμε από την άσκημια του, όχι μόνο δεν κάνουμε τέχνη, αλλά μάς οδηγούμε σε άστοχη λογική και άσυνέπειες. Και απόδειξη: Το άδύνατο και μαρμαζωμένο εκείνο γυναικάριο, που εμφανίζεται σαν ηρωίδα του έργου δε θα μάς πείσει ποτέ—μ' όσα κι αν λέγονται—ότι έπαισε θύμα του προϊστάμενου της. Πουθενά δεν το βλέπουμε αυτό. Αντίθετα μάλιστα, από ακαθόριστα ελατήρια κινούμενη, τη βλέπουμε να πηγαίνει αυτή η ίδια στην γκαρσονιέρα του, και να του δίνεται, αφού μάς ταλαιπωρήσει με κάποιους γλιστρούς ενδοιασμούς. Οι ήθικοί δισταγμοί της, μια και εκδηλώνονται μέσα στο περιβάλλον της γκαρσονιέρας—όπου η ίδια πήγε—μάς είναι αποκρουστικοί. Έτσι και η συμφορά της στο τέλος, όταν την εγκαταλείπει ο διαφθορέας της και που την σπρώχνει στην αυτοκτονία, μάς αφήνει αδιάφορος, μια και η όλη της ύπαρξη σαν ζώσε δε μάς αποκάλυψε την αναγκαιότητα, που παρέχει η Ζωή σε κάθε της πλάσμα. Δεν υπάρχει καμιά δικαιοσύνη της ηρωίδας αυτής γιατί δε διαθέτει ζωντανή φύση. Για το πάθημά της δε συγκινούμεθα. Η Τέχνη δεν ενδιαφέρεται και μένει άσυνκίνητη μπροστά στα παθήματα, που γίνονται σε βάρος τέτοιων άνοητων και άναμικτων ύπαρξεων. Μόνο η ποιητική δικαιοσύνη έχει το λόγο και ο παθιασμένος κόσμος της μουλεβαριδιέρης θεατρικής παραγω-

γής, που δε φονατώζοι να φιλοδόξησε η φίλη μου ποιήτρια, γράφοντας τα «Εύκολα θύματα». Εάν και, τότε είμαστε πρόθυμοι να διαβεβαιώσουμε την κ. Ιακωβίδη, πως με το πρώτο της αυτό έργο έδειξε ότι κατέχει πωλά προσόντα από κείνα που συνήθως διαθέτουμε οι κατασκευαστές των πετυχημένων σκηνικά, έργων. Προσόντα, που καλλιεργούνται με τον καιρό, δεν αποκλείεται, να της προσφέρουν κάποια μια εμποιακή θεατρική επιτυχία. Μπορεί όμως αυτό να σταθεί το ιδανικό της; Είμαστε βέβαιοι, απόλυτως βέβαιοι, για το αντίθετο.

Η υπόκριση των ήθοιων ώμη νατουραλιστική—ή φαρμάσεια της υποκριτικής μας τέχνης—χωρίς πνευματική δροσιά, χωρίς φαντασία, αντί να σβύσει, υπογράμμισε τις αδυναμίες του έργου. Εξαίρεση πρέπει να γίνει για την άσυνκρητη, στο είδος της, χαρακτηρισία μας, την κ. Μαρίκα Ραυτοπούλου. Ζωντανή με τέτοιο κέφι τον άσημαντο ρόλο της, που κατάρθισε, με δέκα όλες κι όλες φράσεις πού λέει, να γίνει το κέντρο του κινουμένου ενδιαφέροντος. Και ο κ. Τσαγγάλας, αν εξαίρεση ή εμφάνισή του, δημιουργήσει κι αυτός ένα λαϊκό τόπο με απλότητα και άσθηματικό. Όσο για την κ. Σοφία κ. Παζιάντα, ένα ρόλο που δεν ήταν του ταπεινούτσου της πλάγιζε η άσθηματική, μιμούμενη την κ. Αλίκη. Οι άληθινοί και πηγαίοι τόνοι της καλλιτεχνικής συγκίνησης έλειπαν από την υπόκριση της.